

Yttrande

Datum 2020-05-11
Klassificering 1.1.4
Dnr RAÄ-2020-308

Ert datum 2020-02-06
Er dnr Fi2019/04318/BB

Finansdepartementet

Avdelningen för samhällsplanering och
byggande. fi.remissvar@regeringen.se

Kopia till: fi.sba.bb@regeringen.se

Kopia till Kulturdepartementet:

kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Remiss om betänkandet Modernare byggregler – förutsägbart, flexibelt och förenklat, SOU 2019:68

Regeringskansliet har begärt att Riksantikvarieämbetet yttrar sig över slutbetänkandet från Kommittén för modernare byggregler Modernare byggregler – förutsägbart, flexibelt och förenklat (SOU 2019:68).

Sammanfattning

Nybyggnation förhåller sig alltid till ett sammanhang, en befintlig miljö. Gestaltning av bebyggelsemiljöer handlar om att skapa värden, inte bara för beställaren och brukaren utan även för samhället i stort och för framtida generationer. Att gestalta en hållbar livsmiljö handlar om att organisera komplexa och ibland motstridiga intressen till en helhet.

Utredningens förslag bidrar inte till förutsägbarhet vad gäller varken kulturvärden eller hållbart byggande. Förslagen uppnår inte syftet med hållbara, gestaltade livsmiljöer som de nationella kulturmiljömålen och de nationella målen för arkitektur-, form- och design strävar mot att uppnå. De skulle ha negativa konsekvenser för hantering av kulturvärden i byggprocessen.

- Riksantikvarieämbetet avstyrker förslaget att begreppet ombyggnad utgår ur plan- och bygglagen (PBL).
- Riksantikvarieämbetet avstyrker förslaget att införa en ny myndighet, Byggkravsnämnden.
- Riksantikvarieämbetet avstyrker förslaget att avskaffa kontroll genom certifierade sakkunniga avseende kulturvärden.

Synpunkter

Riksantikvarieämbetet ser det som en allvarlig brist i utredningen att förslagets konsekvenser för den byggda miljöns kulturvärden inte har belysts. Kommitténs slutbetänkande redovisar heller inte hur dessa värden ska hanteras i byggprocessen efter förslagets genomförande.

Borttagande av ombyggnad ur PBL

Riksantikvarieämbetet avstyrker förslaget att begreppet ombyggnad utgår ur PBL, enligt kapitel 9.6 i remissen. Utredningen beskriver inte tillräckligt väl den situation

Riksantikvarieämbetet
Storgatan 41
Box 5405
114 84 Stockholm
Tel 08-5191 8000
E-post registrator@raa.se
Hemsida www.raa.se
Org.nr 202100-1090
Bankgiro 5052-3620

som uppstår om förslaget genomförs dvs. de åtgärder som idag faller in under ombyggnad kommer att falla in under ändring. Det är inte förutsebart och tydligt i utredningen vilka krav som då ställs på regelverkets utformning och om det innebär någon ändring i sak när det gäller hanteringen av kulturvärden i byggprocessen. Situationen är för knapphändigt beskriven i slutbetänkandet och behöver utredas bättre.

Följdändringen i lagen (2014:267) om energimätning i byggnader

Riksantikvarieämbetet ifrågasätter vidare om förslaget till ändring av begreppet "ombyggnad" till "större renoveringar" leder till en större förutsägbarhet och förenkling, vilket är utredningens övergripande mål. Vid en genomgång av direktiv som kommittén hänvisar till, Europaparlamentets och rådets energieffektiviseringsdirektiv 2012/27/EU, är det inte tydligare vad begreppet större renoveringar innebär. Begreppet går inte att hitta i definitionslistan i direktivet.

En Byggkravsnämnd inrättas

Riksantikvarieämbetet avstyrker förslaget att införa en ny myndighet, Byggkravsnämnden, för förhandsavgöranden om krav på byggnadsverk samt förslag på utvärdering av utredningens förslag om reformering av BBR och Byggkravsnämnden enligt kapitel 9.4 och 9.5 i remissen.

Utredningens förslag lyfter inte fram att det allmänna intresset i att det byggda ska ha en estetiskt tilltalande utformning och ta hänsyn till natur- och kulturvärden, enligt 8 kap. 1 § PBL. Enligt riksdagens preciseringar av miljömålet God bebyggd miljö ska natur- och kulturvärden tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. En enhetlig tillämpning av krav oberoende av var ett byggnadsverk är lokaliserat eller var det är tänkt att uppföras uppfyller inte kraven på god bebyggd miljö.

Även om förhandsavgörande enbart ska omfatta nybyggnation så förhåller det sig alltid till en befintlig situation, i en bebyggelsemiljö. Frågan om anpassningar och avsteg från kraven, bland annat bestämmelserna om varsamhet och förbud mot förvanskning, föreslås fortsatt avgöras av byggnadsnämnden. Det är inte tydligt i förslaget vem som ska ta hänsyn till anpassning till befintlig miljö och kulturhistoriska värden i ett förhandsavgörande. Riksantikvarieämbetet anser att förslaget inte ger en tydlig bild var gränsen går mellan den nya myndighetens och

byggnadsnämndens ansvar. Vidare beskrivs inte förslaget samhällsnytta tillräckligt väl och en samhällsekonomisk konsekvensanalys av förslaget saknas.

Avskaffande av kontroll genom certifierad sakkunnig

Riksantikvarieämbetet avstyrker förslaget att avskaffa kontroll genom certifierad sakkunnig avseende kulturvärden i PBL, enligt (kapitel 9.7). Certifierad sakkunnig har en viktig funktion för att kunna utföra kontrollpunkterna i byggprocessen då det fordras sakkunskap för att kunna göra det. Projekterings- och planeringsunderlag som beskriver kulturvärden i befintlig bebyggelsemiljö och hur ändrings- och nybyggnadsförslag påverkar värdena utförs ofta av antikvarier som också är certifierat sakkunniga på området. Denna typ av underlag spelar en viktig roll i projekteringskedet genom hela byggprocessen och det skapar arbetstillfällen.

I Riksantikvarieämbetets rapport Kulturvärden försvinner i byggprocessen (2018), är den övergripande slutsatsen att det finns omfattande brister i hur kulturvärden hanteras i byggprocesser i samband med ändring av byggnader med kulturvärden. Denna slutsats baseras på att kulturvärdena i de flesta fall inte uppmärksammas alls i ärendet, trots att byggnaden har utpekade kulturvärden eller ingår i en värdefull bebyggelsemiljö. I de fall då de utpekade kulturvärdena redovisas i ärendet är det sällan som någon kontroll eller uppföljning görs. En konsekvens av att hänsyn till kulturvärdena varken uppmärksammas eller följs upp ordentligt i byggprocessen är att kulturvärden riskerar att gå förlorade. Att kulturvärdena eller hur hänsyn till dessa ska tas i byggprocessen inte framgår innebär att det är svårt för kommunen att i efterhand kontrollera att kulturvärden inte har gått förlorade. Det visar också på att kunskap om hur, och att, kulturvärdena bör hanteras i byggprocessen många gånger saknas.¹

Utredningen belyser inte alternativa metoder för att hantera kulturvärden i byggprocessen eller hur dessa värden ska tas om hand i en förändrad process. Det är en brist att utredningen inte ger några förslag på hur byggherrens roll och kompetens ska stärkas eller vad som ska ersätta det stöd som kontrollansvarig och certifierad sakkunnig utgör för byggherrollerollen. Vidare belyser inte konsekvensutredningen tillräckligt konsekvenserna av förslaget att avskaffa kontroll av kulturvärden genom certifierad sakkunnig.

---

¹ Riksantikvarieämbetets rapport 2018, Kulturvärden försvinner i byggprocessen, <http://raa.diva-portal.org/smash/get/diva2:1246354/FULLTEXT01.pdf>

Detta beslut har fattats av riksantikvarien Lars Amréus efter föredragning av utredaren Therese Sonehag. Även överantikvarien Knut Weibull, avdelningschefen Eric Fugeläng och enhetschefen Christian Runeby har varit med om den slutliga handläggningen.

Lars Amréus

Therese Sonehag

Beslutet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrift.